

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

شماره ۵۷۷۱ مرق

تاریخ ۲۷/۱۲/۶۲

بجانب

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۲۲۸۶ مورخ ۱۳/۵/۱۳۶۲ دولت در خصوص آئین
دائری حقوقی که در جلسه علنی روز سه شنبه ۲/۱۲/۱۳۶۲ مجلس
شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن بتصویب رسیده است در
اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن
شورای محترم به پیوست ارسال میشود . ع

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

۱۲/۷
۵۲

دفتر شورای نگهبان
تاریخ ۲۸/۱۲/۶۲
شماره ۱۰۷۳۶
۱۰۷۳۶

دفتر شورای نگهبان
تاریخ ۱۳۳۶/۱۰/۲۱
شماره ۱۰۴۳۶
۱۰۷۳۶

بسم الله

لایحه اصلاح و الحاق موادی از آئین دادرسی حقوقی

" مقدمه کلیات "

- ماده ۱- رسیدگی به کلیه دعاوی حقوقی (مدنی) در صلاحیت دادگاههای حقوقی دادگستری است مگر در مواردی که قانون مرجع دیگری تعیین نماید.
- ماده ۳- قضات دادگاههای دادگستری موظفند طبق اصل یکصد و شصت و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به دعاوی رسیدگی نمایند والا مستکف از احقاق حق محسوب خواهند شد.
- ماده ۴ حذف شد.
- ماده ۵- قاضی باید هر دعوا را با قانون تطبیق کرده و حکم آنرا بطور خاص صادر کند و نمیتواند بطور عام و قاعده کلی بیان حکم نماید.
- ماده ۶- عقود و قراردادهای نامشروع و مخل نظام عمومی در دادگاه قابل ترتیب اثر نیست.
- ماده ۷- رسیدگی ماهوی به کلیه دعاوی مطروحه در دادگاههای حقوقی، یک درجه ای است مگر در مواردی که قانون استثناء کرده باشد.
- تبصره - در صورت اعتراض احد طرفین موضوع در دیوان عالی کشور مورد رسیدگی شکلی قرار خواهد گرفت.
- ماده ۸- حذف شد.
- ماده ۹- هیچ مقام رسمی و هیچ اداره دولتی نمیتواند حکم دادگاه دادگستری را تغییر دهد و یا از اجرای آن جلوگیری کند مگر در مواردی که قانون معین می کند.

باب اول

صلاحیت دادگاهها

فصل اول - صلاحیت دادگاه حقوقی

- ماده ۱- دادگاههای حقوقی به دادگاههای حقوقی (یک) و دادگاههای حقوقی (دو) تقسیم میشوند و رسیدگی به کلیه دعاوی و امور حسبی با دادگاه حقوقی (یک) است مگر آنچه بموجب قانون در صلاحیت حقوقی (دو) یا دادگاه مدنی خاص باشد.
- ماده ۱۱- دادگاه حقوقی یک تشکیل میشود از رئیس یا عضو علی البدل و یک مشاور.

بِسْمِ اللَّهِ

حق رای بارتیس یا عضو علی البدل دادگاه است . مشاور مکلف است قبل از اتخاذ تصمیم دادگاه پرونده را دقیقاً مطالعه و بررسی نموده نظرات خود را مستدلاً بصورت کتبی اعلام نماید . تبصره - چنانچه مشاور حداکثر تا ۵ روز نظر مشورتی خویش را به دادگاه تسلیم ننماید قاضی دادگاه بدون نظر مشاور اتخاذ تصمیم می نماید .

ماده ۱۲- دادگاه حقوقی (دو) از رئیس یا عضو علی البدل تشکیل میشود . و در صورتیکه رئیس یا عضو علی البدل نسبت به مواردی نیاز به وجود مشاور داشته باشد ، از رئیس کل دادگاهها و یا رئیس دادگستری حوزه متبوعه میتواند درخواست مشاور کند و رئیس مزبور مکلف به معرفی مشاور خواهد بود و حکم قاضی پس از مشاوره ملاک عمل خواهد بود .

ماده ۱۳- امور راجع به دادگاههای حقوقی (دو) بقرار ذیل است .

۱- دعاوی راجع به اموال منقول و غیر منقول و دیون و منافع و زیان ناشی از جرم و ضمان قهری در صورتی که خواسته بیش از دو میلیون ریال نباشد .

۲- مطالبه خلع ید از اعیان غیر منقول در صورتیکه مالکیت مورد نزاع نباشد و الا نصاب فوق معتبر است .

۳- دعوی رفع مزاحمت و کلیه دعاوی راجع به حقوق ارتفافی از قبیل حق العبور و حق المجری در ملک دیگری و امثال آن تا هر میزانیکه باشد و حقوق انتفاعی بشرطیکه بیشتر از نصاب نباشد .

۴- مطالبه وفای به شرط و عهود راجع به معاملات و قراردادها مشروط به اینکه مورد مطالبه قابل ارزیابی نباشد و الا نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است .

۵- درخواست افراز و تقسیم و فروش اموال مشاع (به استثنای مواردی که قانون در صلاحیت سازمان ثبت قراردادهاست) در صورتیکه مالکیت محل نزاع نباشد .

۶- تجدید نظر نسبت به تصمیمات قابل اعتراض واحدهای ثبتی در مورد افراز املاک مشاع .

۷- دعاوی راجع به روابط مالک و مستاجر و در خصوص مطالبه اجوره نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است .

۸- درخواست تامین و حفظ دلائل و امارات .

۹- درخواست صلح و سازش بین طرفین در هر دعوی و بدون رعایت نصاب .

۱۰- درخواست گواهی انحصار وراثت مگر اینکه دعوی نسب یا زوجیت طرح شود یا اختلاف در نکاح و طلاق باشد که در این صورت دادگاه مدنی خاص صلاحیت رسیدگی به انحصار وراثت را هم دارد .

۱۱- دعاوی راجع به حقوق مالی از قبیل حق شفعه و حق فسخ و دعاوی بطلان معامله و بی اعتباری سند در صورتیکه حق یا مورد معامله بیش از حد نصاب نباشد .

۱۲- دعاوی مزاحمت و ممانعت از حق و تصرف عدوانی در عین غیر منقول تا هر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

میزانی که باشد .

- ماده ۱۴- در صورتیکه طرفین دعوا به دادگاه حقوقی (دو) تراضی نمایند این دادگاه میتواند تاهرمیزانی که باشد به آن دعوا رسیدگی نماید .
- ماده ۱۵- اگر در مقر دادگاه حقوقی (دو) دادگاه حقوقی (یک) نباشد دادگاه حقوقی (دو) میتواند به امور زیر نیز رسیدگی نماید .
- ۱- دعاوی که خواسته آن تا چهار میلیون ریال باشد .
  - ۲- اختلافات راجع به اسناد ثبت احوال .
- ماده ۱۹- در نقاطی که دادگاه حقوقی (دو) تشکیل نشده باشد یا به تشخیص رئیس دادگستری محل کارش متراکم باشد ، دادگاه حقوقی (یک) میتواند به اموری که در صلاحیت دادگاه حقوقی (دو) است رسیدگی نماید رای دادگاه حقوقی (یک) در این مورد قابل تجدیدنظر شکلی نیست ولی نظر مشاور الزامی است .

مبحث چهارم (واخواهی)

- ماده ۱۷۴- محکوم علیه غایب حق دارد پس از ابلاغ یا اطلاع از حکم به آن اعتراض نماید مگر اینکه اعراض از حق ثابت شود . دادخواست اعتراض در دادگاه صادرکننده حکم به ترتیب مقرر برای دادخواست اصلی رسیدگی میشود .
- ماده ۱۷۸- چنانچه محکوم علیه پس از اجرای حکم از مفاد آن مطلع شده و واخواهی نماید و در رسیدگی بعدی ، حکم به نفع واخواه صادر شود مدعی محکوم به پرداخت خسارات ناشی از اجرای حکم اولی به واخواه می باشد .
- ماده ۴۷۵- احکام و قرارهای دادگاههای حقوقی (دو) قطعی و غیر قابل نقض است مگر در موارد زیر .
- ۱- جایی که قاضی قطع پیدا کند که حکمش برخلاف موازین قانونی و شرعی بوده است .
  - ۲- جایی که قاضی دیگری قطع به اشتباه قانونی و شرعی حکم قاضی اول پیدا کنند به نحوی که اگر به او تذکر بدهند متنبه گردد و متوجه اشتباه خود شود .
  - ۳- جایی که ثابت شود قاضی صلاحیت رسیدگی و انشاء حکم را در موضوع پرونده نداشته است .
- تبصره - مراجع تجدیدنظر تصمیمات دادگاه حقوقی (دو) دادگاه حقوقی (یک) است .
- ماده ۴۷۸- قرارهای ذیل به تنهایی قابل تجدیدنظر است .

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

- ۴ -

بسمه تعالی

۱- قرار رد یا ابطال دادخواست .

۲- قرار سقوط دعوی .

۳- قرار رد دعوی یا عدم استماع آن .

ماده ۴۸۱- درخواست تجدیدنظر از اشخاص زیر پذیرفته میشود .

۱- مدعی و مدعی علیه اعم از اینکه طرف اصلی دعوی بوده یا بعنوان شخص ثالث وارد یا جلب شده باشند و قائم مقام آنان از قبیل وارث و وصی و منتقل الیه در صورتی که تاریخ انتقال بعد از اقامه دعوی باشد .

۲- کسانی که سمت نمایندگی مدعی یا مدعی علیه یا قائم مقام آنان را دارند .

لایحه قانونی فوق شامل اصلاحات قانون آئین دادرسی حقوقی در جلسه روز

سه شنبه دوم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و دو بتصویب مجلس شورای اسلامی

رسیده است . ع

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی
۱۳۷۷
۲۲
۵۲